

VÒNG CHÂU BÁU LỜI KHUYÊN QUỐC VƯƠNG

(Trung Quán Bảo Hành Vương Chính Luận)

Tiếng Phạn: Rājaparikathā-ratnamāla.

Tiếng Tạng: རྒྱལ་པོ་ལ་གཏམ་བྱ་བ་རིན་པོ་ཆའི་མེང་བ་ཞེས་བྱ་བ་བཞུགས་སོ།།

Tác giả: Thánh Bồ Tát Long Thọ

Kính lễ tất cả Chư Phật và Bồ Tát

CHƯƠNG I SINH CÔI CAO VÀ QUYẾT ĐỊNH THIỆN¹

- 1/ Con kính lễ Đấng Nhất Thiết Trí
Ngài là bạn thân độc nhất của mọi hữu tình
Giải thoát tất cả lỗi lầm
Mọi công đức trang nghiêm.
- 2/ Vì Quốc Vương tu hành Phật Pháp
Tôi sẽ dạy chuyên nhất hướng thiện
Cho ai muốn thực hành
Làm pháp khí² chứa diệu pháp.
- 3/ Trước tiên là pháp sinh côi cao
Sau đó xuất sinh quyết định thiện
Do sinh được côi cao
Tuần tự đạt quyết định thiện.
- 4/ Côi cao an lạc thiện lành
Quyết định thiện là Giải thoát
Tóm lại phương pháp thành tựu hai nhân này
Gom trong niềm tin và Trí tuệ.
- 5/ Có tín tâm nương tựa Pháp
Trí tuệ biết đúng đắn
Hai điều này, chính yếu là trí tuệ
Niềm tin đi trước trí tuệ.

---

¹ Giải thoát quả vị Phật

² Pháp khí: đồ vật chứa pháp

- 6/ Pháp nào có thể chiến thắng
Dục, sân, sợ hãi và si mê
Pháp đó chính là niềm tin
Pháp khí thù thắng của quyết định thiện.
- 7/ Ai khéo quán sát toàn diện
Mọi hành động của thân ngữ ý
Biết làm lợi ích cho mình và kẻ khác
Thường thực hành như thế là người Trí.
- 8/ Không sát sinh, trộm cắp
Bỏ tà hạnh vợ người
Không nói dối, lời ly gián
Lời thô ác, phù phiếm.
- 9/ Tâm không tham, không làm hại
Bỏ tất cả tà kiến
Đây là mười nghiệp đạo trắng (thiện nghiệp)
Ngược lại là mười nghiệp đạo đen (bất thiện nghiệp).
- 10/ Không uống rượu, chánh mạng, tâm từ,
Bất hại, cung kính bố thí
Cúng dường bậc đáng cúng
Lược thuyết pháp là như vậy.
- 11/ Nếu chỉ hành khổ hạnh bức não thân
Đây không phải là pháp sinh cõi cao
Vì không từ bỏ hại kẻ khác
Không lợi ích cho ai.
- 12/ Không hành trì bố thí,
Tín, trì giới, nhẫn nhục
Diệu pháp con đường lớn sáng ngời
Tự hành hạ thân thể như loài vật
Đi vào đường hiểm ác sai lạc.
- 13/ Luân hồi thảm họa tịch liêu
Cây chúng sinh bất an không bờ bến
Độc phiền não loạn thân tâm
Đi mãi miết trong mù tăm vô định.
- 14/ Sát sinh, thọ mạng ngăn ngại
Tồn hại bị nhiều người hãm hại

- Trộm cắp bị nghèo khổ thiếu thốn
Tà dâm gặp nhiều kẻ oán thù.
- 15/ Nói dối bị phi báng
Lời ly gián thì bị thân quyến phân ly
Lời thô ác thì phải bị nghe tiếng xấu
Nói phù phiếm thì lời nói không được tôn trọng.
- 16/ Tâm tham lam sẽ làm hy vọng tiêu tan
Hại tâm sẽ gặp nhiều sợ hãi
Tà kiến sẽ gặp ác kiến sai lầm
Uống rượu sẽ làm tâm cuồng loạn.
- 17/ Lấy của không cho sẽ bản cùng
Tà mạn sẽ bị lừa gạt
Tự cao sẽ sinh vào giai cấp thấp
Ghen tỵ sẽ bị thiếu uy đức.
- 18/ Sân hận thì dung sắc xấu xí
Không học hỏi bậc trí sẽ ngu si
Mọi quả báo xấu này đến trước
Sau này sinh vào nẻo ác.
- 19/ Thông thường các bất thiện chín mùi
Như ở trước đã nói
Ngược lại từ bỏ chúng
Thì mọi thiện quả sinh khởi.
- 20/ Bất thiện nghiệp là hành động
Sinh khởi từ tham, sân, si
Thiện nghiệp sinh khởi từ
Vô tham, vô sân và vô si.
- 21/ Bất thiện chịu khổ não
Tương ứng tái sinh ác
Thiện sinh ra mọi an lạc
Tái sinh cõi an lành.
- 22/ Hãy bỏ mọi bất thiện
Của thân, lời và ý
Thường làm các điều thiện
Nên dạy ba pháp này.

- 23/ Pháp này được giải thoát
 Địa ngục, ngạ quỷ và bàng sinh
 Hưởng phước lạc trời, người
 Sinh trong dòng vương quyền.
- 24/ Cảm thọ an lạc ở cõi thiên
 Vô lượng, vô sắc, Phạm Thiên, v.v...
 Như trên lược nói quả
 Pháp này sinh cõi cao.
- 25/ Phật dạy pháp quyết định thiện
 Vi tế thâm sâu rất khó thấy
 Kẻ ấu trĩ ít nghe
 Khiến cho họ kinh hãi.
- 26/ Không có ngã thì sẽ không hiện hữu
 Không ngã sở sẽ không hiện hữu
 Điều này làm cho kẻ phàm phu sợ hãi,
 Trí giả diệt trừ mọi sợ hãi.
- 27/ Tất cả chín³ chúng sinh
 Từ ngã chấp mà có
 Chấp thủ ngã sở có chín chúng sinh
 Phật chỉ dạy chuyên nhất
 Lợi lạc cho chúng sinh.
- 28/ Nói có ngã và ngã sở
 Là nghịch với thắng nghĩa
 Do chúng biết toàn diện chân lý
 Thì cả hai không khởi.
- 29/ Các uẩn sinh từ ngã chấp
 Ngã chấp là nghĩa giả dối
 Nếu hạt giống hư giả
 Thì làm gì có thật sinh.
- 30/ Do thấy uẩn không thật
 Sẽ đoạn trừ ngã chấp

---

³ རྒྱུ་ལྔ་ = རྒྱུ་དྲུག་ chín chúng sinh: Năm uẩn (sắc, thọ, tưởng, hành, thức uẩn) cộng với bốn đại (đất, nước, lửa, gió) hoặc là cửu sinh: từ dục giới chết, vãng sinh ba giới; từ sắc giới chết, vãng sinh ba giới; từ vô sắc giới chết, vãng sinh ba giới. Ba giới hữu tình vãng sinh chín xứ gọi là cửu sinh.

- Ngã chấp đã đoạn diệt
Về sau uẩn không sinh.
- 31/ Ví như nhờ chiếc gương
Hiện hình gương mặt mình
Không thật có mây may
Khuôn mặt trong chiếc gương.
- 32/ Cũng vậy nương vào các uẩn
Là đối tượng ngã chấp
Giống như ảnh gương mặt mình
Làm gì có thật tính?
- 33/ Giả sử không phụ thuộc vào gương
Gương mặt không hiện ra
Cũng vậy không lệ thuộc vào uẩn
Thì ngã chấp không sinh.
- 34/ Thánh giả A Nan Đà
Chứng đắc như thị nghĩa
Đắc được tịnh pháp nhãn
Vì các tỳ kheo trùng tuyên.
- 35/ Cho đến khi nào còn chấp uẩn
Khi ấy còn có ngã chấp
Nếu có ngã chấp thì cũng có nghiệp
Từ đó lại có tái sinh.
- 36/ Vòng sinh tử luân hồi
Xoay tròn như vòng lửa
Không đầu, cuối, giữa, ba đường
Làm nhân tương tác nhau luân chuyển.
- 37/ Do vậy cả hai tự tính (vô sinh)
Trong ba thời gian đều không sinh
Ngã chấp đã đoạn tận
Thì nghiệp và tái sinh cũng chấm dứt.
- 38/ Ai thấy được nhân quả
Sự sinh ra và diệt tận
Thì không nghĩ rằng thế gian
Là hữu biên hoặc vô biên.

- 39/ Nghe pháp này sẽ diệt mọi khổ đau
Nhưng đối với kẻ ngu si
Không quán sát toàn diện
Không biết sinh run sợ,
Ghét bỏ pháp vô úy.
- 40/ Ông (Tiểu Thừa) không hề sợ hãi
Niết Bàn không tất cả⁴
Tại sao ông lại sợ hãi
Giải thích chúng là không?
- 41/ Giải thoát không có ngã
Nếu giải thoát giống như thế
Tại sao Ông không thích
Đoạn diệt uẩn và ngã?
- 42/ Niết Bàn pháp vô, cũng là không
Làm gì có pháp hữu?
Diệt chấp thủ pháp hữu và pháp vô
Nên biết là Niết Bàn.
- 43/ Tóm lại Người thấy không
Nói không có quả của nghiệp
Làm phi phước, đi vào nẻo ác
Gọi đó là tà kiến.
- 44/ Tóm lại Người thấy có
Chấp nhận có nghiệp quả
Nhân phước thiện tương ứng cõi lành
Gọi đó là chánh kiến.
- 45/ Trí tuệ tiêu diệt chấp có, không
Vượt qua tội và phước
Phật dạy là giải thích
Khỏi nẻo thiện và ác.
- 46/ Do thấy có nguyên nhân sinh
Vượt qua được chấp *không*
Cũng do thấy nguyên nhân diệt
Không chấp nhận thật *có*.

---

⁴ Các uẩn đoạn diệt

- 47/ Tiền sinh và cùng sinh
Không là nhân chân thật
Không được biết có sinh
Giả lập và chân thật.
- 48/ Cái này có thì cái kia sinh
Vì như có dài thì có ngắn
Cái này sinh thì cái kia sinh
Ví như ánh sáng từ ngọn đèn.
- 49/ Có dài nên có ngắn
Không phải là tự khởi
Ví như không có ngọn đèn
Thì cũng không phát ánh sáng.
- 50/ Thấy quả sinh từ nhân
Tương tự thế gian này chấp nhận
Chấp nhận sinh từ hý luận
Không chấp nhận là không.
- 51/ Không sinh từ hý luận diệt
Như là chân thật có
Không rời vào chấp có
Giải thoát khỏi hai biên.
- 52/ Thấy hình sắc từ xa
Đến gần sẽ thấy rõ hơn
Nếu quán nắng⁵ là nước
Tại sao đến gần không thấy?
- 53/ Cũng vậy ở từ xa
Thế gian thấy chân thật
Những ai đến gần không thấy
Vô tướng như quán nắng.
- 54/ Như quán nắng giống nước
Không phải là nước thật
Uẩn tương tự như là ngã
Chúng không là thật ngã.

---

⁵ Nắng phản chiếu trên sa mạc thì lóng lánh như nước

- 55/ Quáng nắng cho là nước
 Nghĩ thế rồi đến đó
 Nếu không phải nước gọi là nước
 Chấp trước này là ngu si.
- 56/ Thế gian nói (uẩn) có hoặc không
 Giống như quáng nắng
 Chấp trước này là ngu si
 Si mê thì không giải thoát.
- 57/ Kẻ theo “*không*” đoạ cõi ác
 Kẻ chấp “*có*” sinh cõi lành
 Do biết đúng như thật
 Không rơi vào hai biên là giải thoát.
- 58/ Biết đúng như sự thật
 Không chấp có và không
 Không rơi vào kẻ chấp không
 Tại sao không trở thành kẻ chấp có
- 59/ Nếu bác bỏ có tự tính
 Nghĩa là (TQ⁶) rơi vào *không* (đoạn kiến)
 Tương tự nếu bác bỏ không
 Tại sao không nói *có*?
- 60/ Nghĩa là (TQ) không chấp nhận *không*
 Không làm (các ác hạnh)
 Tâm không (nghĩ việc ác)
 Vì nương đạo Bồ Đề
 Làm thế nào nói *không*?
- 61/ Nếu hỏi người thế gian
 Số luận, đệ tử của con cú
 Và Ly hệ phái chủ trương
 Các uẩn là hữu tình
 (Họ không thể nói được)
 Vượt qua có và không
- 62/ Do đó Chư Phật tuyên thuyết
 Giáo lý bất tử thâm sâu
 Vượt qua có và không

---

⁶ TQ: Trung Quán

Nên biết đặc thù của Pháp Phật.

- 63/ Đã hoại diệt thì không đến không đi
Cũng không trụ trong sát-na
Thế gian ba đời: quá khứ, v.v...
Tương tự, uẩn làm gì có thật?
- 64/ Bởi vì cả hai đều chân chánh
Không trụ, đến và đi
Đâu có gì khác biệt nghĩa
Thế gian và Niết Bàn?
- 65/ Không trụ nên không là
Chân chánh sinh và diệt
Sự sinh, trụ và diệt
Làm sao có thật nghĩa?
- 66/ Nếu thực thể thường hằng
Tại sao là sát na
Nếu nó không biến chuyển
Thế nào thành cái khác?
- 67/ Sát na sẽ hoại diệt
Từng phần hoặc toàn bộ
Do không thấy sự không tương đồng
Cả hai đều không hợp lý.
- 68/ Nếu là sát na thì không trọn vẹn
Làm sao thành cũ kỹ?
Nếu sát na cố định
Làm sao thành cũ kỹ?
- 69/ Sát na có kết cuộc
Tương tự, cần quán sát đầu, giữa
Bản chất của ba sát na
Thế gian không trụ trong sát na.
- 70/ Cũng vậy nên suy tư
Sát na đầu, giữa, cuối
Cũng không phải là tự và tha
Đầu, giữa và cuối cùng.
- 71/ Do khác phần chẳng phải một

Cũng không có vô phương phần
Không có một thì cũng không có nhiều
Không cũng không có không.

- 72/ Hoại diệt do đối trị
Thì có trở thành không?
Vì (tự tính) không thể hiện hữu
Làm gì đối trị bị hoại diệt?
- 73/ Bởi vì (đạt) Niết Bàn
Không che chướng nghĩa thế gian
Câu hỏi về thế giới hữu biên
Đấng Chiến Thắng yên lặng.
- 74/ Bởi vì pháp thậm thâm như vậy
Không dạy cho chúng sinh
Không phải là pháp khí
Vì điều đó người trí biết
Phật là Đấng toàn tri.
- 75/ Chư Phật Chánh Đẳng Giác
Chứng tri tuyên thuyết
Pháp quyết định thiện như trên
Thâm sâu, không chấp trước, vô trụ
- 76/ Có người sợ hãi pháp vô trụ này
Chúng sinh thích an trụ (Pháp có thật tính)
Không vượt qua có và không
Người vô trí bị suy bại.
- 77/ Những người sợ hãi trụ vô úy
Khiến tổn hại mình và kẻ khác
Quốc Vương nên thực hành
Pháp không suy bại như trên.
- 78/ Quốc Vương không bị suy bại
Pháp như lý xuất thế
Không lệ thuộc hai biên
Trong Chánh Kinh giải thích.
- 79/ Giải thích nghĩa thâm sâu
Vượt qua hành động tội và phước

Ngoại giáo và nội tông cũng chưa từng
Nằm mùi kinh sợ về vô trụ.

- 80/ Hữu tình không là đất, không là nước
Không là lửa, không là gió,
Không phải là hư không
Không là thức, không là tất cả
Ngoài chúng ra, gì là hữu tình.
- 81/ Vì sáu giới tụ hợp thành chúng sinh
Nên không có thực thể
Tương tự từng mỗi giới
Do tụ hợp thành, không thực thể.
- 82/ Uẩn không phải là ngã
Ngã không nương vào uẩn
Uẩn không nương vào ngã
Không có uẩn thì cũng không thấy
Một cái ngã đơn độc
Uẩn ngã không hoà quyện như củi lửa
Làm gì có ngã như thế?
- 83/ Ba đại chúng không là đất
Ba đại chúng không nương ở trong đất
Đất không nương vào ba đại chúng
Không ba đại chúng thì đất không tồn tại
Tương tự, từng đại chúng cũng như trên
Các đại chúng cũng giả dối như ngã.
- 84/ Đất, nước, gió và lửa
Mỗi đại cũng không có thực thể
Không có ba đại, không có từng đại một
Không có một, cũng không có ba.
- 85/ Nếu không ba đại, không có từng đại một
Không có một cũng không có ba
Không phải tự có riêng biệt
Làm thế nào tụ hợp sinh thành?
- 86/ Giả sử tự nó có riêng biệt
Không củi tại sao không có lửa?
Giống như nước, gió và đất
Sự dao động, cản trở và gom lại

- 87/ Giả sử lửa là phổ biến
Làm thế nào theo ông (không phụ thuộc)
Ba đại chủng khác
Cả ba phụ thuộc duyên sinh
Cũng không thể là pháp không tương đồng.
- 88/ Chúng tự có riêng biệt
Tại sao có sự tương quan nhau?
Chúng không tự có riêng biệt
Tại sao chúng tương quan nhau?
- 89/ Nếu không tự hiện hữu riêng biệt
Gì là một, những đại còn lại
Không tụ họp thì không trụ một chỗ
Đã tụ họp thì không tự tồn tại riêng biệt.
- 90/ Bốn đại không tự tồn tại riêng biệt
Làm gì có tự tướng của mỗi đại?
Không tự mỗi đại, cũng không nhiều đại
Giải thích tự tướng ấy
Trên phương diện tương đối.
- 91/ Màu sắc, hương, vị, xúc
Chúng đều y theo nguyên lý này
Các mắt, thức và sắc
Vô minh, nghiệp và sinh.
- 92/ Tác nhân, nghiệp, hành động và số lượng
Tồn tại, nhân quả, thời gian,
Dài, ngắn v.v... các đối tượng được nhận biết
Danh và hữu danh đều tương tự
- 93/ Đấng Năng Nhân Vương dạy rằng:
Đất, nước, lửa, và gió
Dài ngắn, vi tế và thô thiển, thiện v.v...
Đều ngưng bật trong trí (Đấng Trì Định).
- 94/ Đấng biến chủ vô biên
Thức không thể chứng minh
Phạm vi đất, nước, lửa,
Gió không thể đạt được.

- 95/ Trong đó có dài và ngắn
Tế thô, thiện bất thiện
Cũng như danh và sắc v.v...
Hoàn toàn bị ngưng bật.
- 96/ Do trước tâm thức không biết
Thấy có thật tự tính
Về sau nhận thức thấy không tự tính
Không phải trước có tự tính sau thành không.
- 97/ Thức và đối tượng được nhận thức
Tất cả là củi lửa của tâm thức (tu huệ sinh)
Phân tích như chúng là
Ánh lửa sẽ thiêu cháy, được an tịnh.
- 98/ Trước do chưa biết mà gán cho (có tự tính)
Sau xác biết chân như (vô tự tính)
Khi chưa tìm ra pháp hữu (có tự tính)
Làm sao biết được pháp vô?
- 99/ Bản thể sắc chỉ là danh xưng
Hư không cũng chỉ là danh xưng
Không có đại chúng thì làm sao có sắc?
Cho nên (danh xưng) cũng chỉ là danh xưng
- 100/ Thọ, tướng, hành và thức
Đều giống như các đại chúng
Nên tư duy ngã tương tự
Cho nên sáu giới không có ngã.

CHƯƠNG II

SỰ KẾT HỢP NHÂN QUẢ CỒI CAO VÀ QUYẾT ĐỊNH THIÊN

- 101/ Như từng bẹ cây chuối
Bị tách rời hoàn toàn
Không có gì, cũng như hữu tình
Tách từng giới như trên.
- 102/ Chư Đấng Chiến Thắng dạy
Tất cả các pháp đều vô ngã
Vì Quốc Vương dạy rằng
Sáu giới tất cả đều vô ngã.
- 103/ Như vậy ngã và vô ngã
Không thấy chân thật tính
Đại Năng Nhân Vương bác bỏ
Ngã kiến và vô ngã kiến.
- 104/ Đại Năng Nhân Vương dạy:
Sự thấy và sự nghe v.v...
Không phải là thật, không là giả
Thuận phần và nghịch phần
Cả hai đều không thật có.
- 105/ Thắng nghĩa ở thế gian này
Vượt qua cả thật giả
Cho nên không chấp nhận
Là có hay là không .
- 106/ Chúng không tồn tại dưới mọi hình thức
Đấng Toàn Giác không dạy
Hữu biên và vô biên
Cả hai và không là cả hai.
- 107/ Vô lượng Phật quá khứ
Hiện tại và tương lai
Xuất hiện trong ba đời
Vì thương tưởng hàng triệu chúng sinh.

- 108/ Tại sao Phật yên lặng, không trả lời
(Thế giới) có bắt đầu và kết thúc
Đoạn diệt ở trong ba đời
Không là nguyên nhân phát triển thế gian.
- 109/ Pháp thâm sâu bí mật
Đối với từng chúng sinh
Phật pháp là cam lộ
Thế gian như huyễn ảo.
- 110/ Giống như con voi ảo hoá
Tuy hiện sự sinh diệt
Nghĩa chân thật nó là
Không có sinh và diệt.
- 111/ Thế gian như huyễn hoá
Tuy hiện sự sinh và diệt
Nhưng ở trong Thắng Nghĩa
Không có sinh và diệt.
- 112/ Như con voi huyễn hoá
Không từ đâu đến, không đi về đâu
Đoạn hết tâm si mê
Chân thật là vô trụ.
- 113/ Thế gian như huyễn hoá
Không từ đâu đến, không đi về đâu
Đoạn trừ tâm si mê
Chân thật là vô trụ.
- 114/ Siêu việt bản thể ba thời
Chỉ danh ngôn gán thành
Các pháp có và không
Cái gì có theo nghĩa thế gian?
- 115/ Nguyên nhân này, lý do khác
Phật yên lặng không trả lời
Bốn câu: hữu biên, vô biên
Cả hai hay không hai.
- 116/ Đôi khi thân này là bất tịnh
Thô thiên thấy trước mặt

- Thường trực hiển hiện ra
Nhưng tâm không nhớ bất tịnh.
- 117/ Diệu pháp vô trụ thì vi tế
Thâm sâu không là hiện lượng
Đâu phải là đối tượng
Cho tâm dễ nhận biết.
- 118/ Pháp này thì thâm sâu
Chúng sinh khó hiểu thấu
Nên sau khi thành đạo
Phật lặng yên, không thuyết pháp.
- 119/ Nếu hiểu sai pháp này
Kẻ vô trí suy đồi
Bị rơi vào đoạn kiến
Đắm trong bùn lầy bất tịnh.
- 120/ Mặt khác chấp sai lầm
Kẻ ngu ngạo ngỡ tưởng mình trí giả
Hiểu sai tâm bất an
Đảo ngược đầu đọa vô gián.
- 121/ Như ăn nhằm thức ăn hư
Sẽ làm hại chính mình
Khi khéo dùng thức ăn
Được khoẻ mạnh, không bệnh.
- 122/ Tương tự, chấp giữ sai lầm
Gặt hái các thiệt hại
Khéo biết an lạc cõi cao
Đạt vô thượng Bồ Đề.
- 123/ Do từ bỏ pháp này
Sẽ diệt trừ đoạn kiến
Thành tựu mọi mục đích
Hãy nỗ lực chánh tri.
- 124/ Nếu không hiểu toàn diện pháp này
Đi theo sau ngã chấp
Tạo nghiệp thiện bất thiện
Từ đó tái sinh tốt và xấu.

- 125/ Khi nào chưa hiểu biết
Pháp trừ diệt ngã chấp
Khi đó hãy cung kính hành pháp
Bồ thí, trì giới và nhẫn nhục.
- 126/ Quốc Vương thực hành pháp
Tất cả mọi hành động
Ở trước, giữa và sau
Không hại đời này và đời sau.
- 127/ Hành pháp được danh tiếng, hạnh phúc
Ngay đời này, khi chết không sợ hãi
Đời sau an lạc tăng trưởng
Do vậy hãy thường nương tựa pháp.
- 128/ Chánh pháp là truyền thống thiện
Pháp làm cho thế gian an vui
Thế gian được an lạc
Không lừa dối đời này và kiếp sau.
- 129/ Nếu không có chánh pháp
Thế gian không vui thích
Do thế gian bất mãn
Sẽ không hoan hỷ đời này và đời sau.
- 130/ Lý giải vô nghĩa, dối gạt kẻ khác
Đi theo con đường ác thú
Tâm trí bị rối loạn
Làm sao hiểu được lợi ích?
- 131/ Theo quan điểm hành vi
Hay lừa dối kẻ khác
Thì hàng ngàn đời kiếp
Chính mình sẽ bị dối gạt.
- 132/ Nếu muốn hại kẻ thù
Hãy bỏ qua lỗi lầm, nêu thiện đức
Là Người tự giúp mình
Kẻ thù cũng không thích.
- 133/ Bồ thí, nói ái ngữ
Lợi hành và đồng sự
Hãy dùng các pháp này

Nhiếp pháp lợi thế gian.

- 134/ Đức Vua nói một lời chân thật
Phát sinh lòng vững tin
Tương tự nói vọng ngữ
Cách tệ nhất làm mất lòng tin.
- 135/ Nói lời thật không lừa dối
Không có chủ tâm dối trá
Lời nói an lạc lợi tha
Không lợi tha là nói dối.
- 136/ Chỉ bỏ thí rộng rãi
Che giấu lỗi của Vua
Cũng như lòng tham lam
Huỷ hoại tài sản thiện đức.
- 137/ Vì đạt an tịch thâm sâu
Hay tôn kính kẻ khác
Do tôn kính trang nghiêm
Hãy nương theo tịch tĩnh.
- 138/ Có trí, tâm không động kiên định
Không bị kẻ khác xoay chuyển
Sẽ không bị lừa gạt
Đức Vua nên tu tuệ.
- 139/ Quốc Vương có bốn pháp
Thành thật, bố thí, tịch tĩnh, tuệ
Như có bốn pháp này
Được trời người ca tụng.
- 140/ Hãy kết thân với người
Trực ngôn ý thanh tịnh
Trí tuệ, lòng bi, vô nhiễm
Tuệ và pháp thường tăng trưởng.
- 141/ Hiếm có người nói lời lợi ích
Người biết nghe hiếm hơn
Tuy lời nói trái tai
Hữu ích lại hiếm hơn.
- 142/ Nếu lời nói trái tai mà có ích

- Thì nhanh chóng hành theo
Thương mình muốn hết bệnh
Thuốc đắng cũng phải uống.
- 143/ Thọ mạng, vô bệnh, vương quyền
Thường nghĩ chúng vô thường
Cần phải chánh tinh tấn
Chuyên nhất tu chánh pháp.
- 144/ Chết chắc chắn sẽ đến
Tội lỗi chết khổ đau
Thấy an lạc tạm thời
Cũng không nên làm ác.
- 145/ Có lúc thấy vô úy
Có khi thấy sợ hãi
Nếu tâm an trụ một
Tại sao Đức Vua không sợ một?
- 146/ Vì rượu thể gian khinh bỉ
Tiêu tán tài sản, vô nghĩa
Ngu si thiếu suy nghĩ
Do vậy thường bỏ rượu.
- 147/ Cờ bạc là nguyên nhân sinh tham lo
Sân hận, nịnh hót, lừa bịp
Trao cử, nói dối, thêu dệt, lời thô ác
Cho nên thường từ bỏ.
- 148/ Phần nhiều, tham ái thân người nữ
Sinh từ ý tưởng thân hình nàng sạch sẽ
Thật sự thân cô nàng
Không chút gì là sạch.
- 149/ Miệng nước dãi hôi thối
Chỗ chứa bản bọt răng
Mũi chứa nước mũi bầy nhầy
Mắt chứa nước mắt và ghen.
- 150/ Bụng là chỗ chứa đầy phân
Nước tiểu, phổi và gan v.v...
Do si mê không thấy
Sinh tham ái thân nàng.

- 151/ Một số người không biết nên tham ái
Chiếc bình đẹp trong chứa đồ dơ
Thế gian si mê không biết
Các phụ nữ cũng như vậy.
- 152/ Thân là chỗ bốc mùi tanh thối
Nhân nào lia tham ái,
Thế gian quá say đắm
Dạy phương pháp bỏ tham dục.
- 153/ Như con lợn háu ăn
Chất ói mửa, phân tiểu
Người tham ái phân dơ nước tiểu
Như con lợn háu ăn chất ói mửa.
- 154/ Thân là thành phố chứa dơ nhớp
Rỉ chảy qua các lỗ
Quán nhìn kẻ ngu si
Vì khoái lạc ưa gần.
- 155/ Khi Đức Vua tự thấy bất tịnh
Trong từng phần, nước tiểu v.v...
Thân chỗ chứa bất tịnh
Sao lại khởi tâm ưa?
- 156/ Phối hợp tinh dịch và máu me
Hạt giống chất bất tịnh sinh ra
Biết thân thể bất tịnh
Sao lại còn tham ái thân này?
- 157/ Đồng đồ dơ nhảy nhựa ướt
Bao bọc bởi da tươi
Ngủ trên niêu đạo của cô nàng này
Như ngủ với đồng dơ thối.
- 158/ Dù là đẹp hay xấu
Già nua hoặc trẻ trung
Hình hài nàng là bất tịnh
Quốc Vương tham ái sao?
- 159/ Đồng phân mới tươi, sắc màu đẹp
Hình dạng thật tuyệt mỹ

- Cũng không đáng tham ái
Thân phụ nữ cũng như vậy.
- 160/ Bên trong mục nát ngoài bọc da
Bản chất xác thối rữa
Không dám nhìn ngắm nó
Bề ngoài đáng gớm ghiếc.
- 161/ Như chiếc túi da này
Không kiêu diễm, bất tịnh
Da của đồng thối tha
Thế nào cho là sạch?
- 162/ Trong chiếc bình chứa hôi thối
Bên ngoài tuy đẹp cũng phải chê
Bản chất thân bất tịnh
Tại sao không khinh chê?
- 163/ Nếu Quốc Vương khinh chê bất tịnh
Hương thơm, vòng hoa, thực phẩm sạch
Bị thân làm cho bất tịnh
Sao không chán chê thân này?
- 164/ Như chán chê đồ dơ
Của chính mình và kẻ khác
Tại sao không chán chê thân
Bất tịnh của mình và họ?
- 165/ Tự thân của Quốc Vương
Giống như thân thể phụ nữ bất tịnh
Tại sao không bỏ tham
Trong thân và ngoài thân?
- 166/ Chín vết thương rỉ chảy
Tự mình trực tiếp tẩy rửa
Mà còn không biết thân bất tịnh
Giải thích cho Đức Vua có ích chi?
- 167/ Thân này là bất tịnh
Làm văn chương tâng bốc
Ôi thật là ngu si, không biết thẹn
Thật là đáng xấu hổ.

- 168/ Hầu hết bị chướng che
Bởi bóng tối bất tri
Vì tham dục tranh đấu
Như loài chó dành phân thối.
- 169/ Bệnh ghê lác ngựa gãi thích thú
Không ghê ngựa sẽ thích thú hơn
Tương tự, thế gian có dục là hạnh phúc
Không tham dục thì hạnh phúc hơn.
- 170/ Đức Vua chiêm nghiệm như trên
Tuy chưa bỏ tham dục
Cũng làm giảm bớt dục tham
Sẽ không còn đăm đuổi nữ nhân.
- 171/ Tất cả bộ phận đều bất tịnh
Rắn độc nhả chất độc
Chúng sinh nào lệ thuộc
Sinh sợ hãi điều ác.
- 172/ Như người làm nghề nông
Thấy có mây mưa lớn
Chúng sinh nào lệ thuộc
Sinh hoan hỷ điều thiện.
- 173/ Từ bỏ điều phi pháp
Nương tựa pháp không xao lãng
Quốc Vương và thế gian này
Cầu chứng Bồ Đề vô thượng.
- 174/ Căn bản là tâm bồ đề
Vững chãi như núi chúa
Lòng bi trải khắp cùng
Trí tuệ không rơi vào hai biên.
- 175/ Ba mươi hai tướng tốt
Của Đại Vương Đại Sĩ
Đề trang nghiêm thân Ngài
Hãy thận trọng lắng nghe.
- 176/ Tôn kính cúng dường các bậc tôn túc,
Trưởng thượng, thánh giả, tháp v.v...
Dưới lòng bàn tay chân sẽ có

Tướng bánh xe cát tường
Của Chuyển Luân Thánh Vương.

- 177/ Quốc Vương nên chân chính
Thọ trì pháp kiên cố
Vị Bồ Tát sẽ có
Chân sẽ được an trụ.
- 178/ Bồ thí và ái ngữ
Lợi hành và đồng sự
Sẽ thành tướng tốt đẹp
Màng liên kết giữa ngón tay.
- 179/ Dâng thí nhiều thức ăn
Đồ uống thật thượng diệu
Thành tựu tướng chân tay mềm mại
Chân, tay, vai, gáy, cổ
Bảy tướng đầy đặn nhô cao
Và thân tướng to lớn.
- 180/ Không sát sinh, phóng sinh
Sẽ cảm được thân trang nghiêm, thẳng, lớn
Trường thọ, ngón tay thon dài
Gót chân thì rộng rãi.
- 181/ Chân chính tu hành truyền chánh pháp
Sẽ có tướng tốt màu sắc rực rỡ
Mắt cá chân ẩn kín
Lông hướng lên phía trên.
- 182/ Cung kính việc học và cho kiến thức
Nhân minh, công xảo minh v.v...
Sẽ có bắp chân suôn tròn như linh dương
Đại trí tuệ, bén nhạy.
- 183/ Có người cầu tài vật
Nhu thế nguyện liền gửi cho
Sẽ được tay rộng, nước da đẹp
Thành người lãnh đạo cho thế gian.
- 184/ Chính trực làm hoà giải
Thân quyến bị phân ly nhau
Được tướng mã âm tàng

Ẩn kín vào bên trong.

- 185/ Dâng thí nhà xinh đẹp
Tắm tắm tốt thanh nhã
Được màu da mịn màng
Như màu vàng tinh luyện, không tạp nhiễm.
- 186/ Dâng hiến quyền tối cao
Theo đúng pháp thờ thầy
Sẽ có tướng tốt mỗi lỗ chân lông
Mặt trang nghiêm bạch hào⁷.
- 187/ Lời nói êm dịu khiến người hoan hỷ
Lời hoà thuận ái ngữ
Đức Vua sẽ có tướng vai tròn cao
Phần thân trên như sư tử.
- 188/ Phụng dưỡng các bệnh nhân
Được sống cổ rộng rãi
Tự mình được sống an
Thức ăn thành thượng vị.
- 189/ Hành động hợp với pháp
Sẽ có đỉnh đầu nhục kế
Sừng sừng như cây Ni Câu Luật⁸
Phủ kín cao và rộng.
- 190/ Nói lời thật hoà nhã
Trải qua thời gian dài
Chúa tể của loài người (Quốc Vương)
Có tướng lưỡi dài rộng
Âm thanh của Phạm Thiên.
- 191/ Thường liên tục không ngừng
Nói lời chân thật ngữ
Sẽ có hai má như sư tử
Rạng rỡ (kẻ khác) không thể hơn.
- 192/ Tuỳ thuận theo chánh lý
Cung kính và cúng dường

---

⁷ hào quang trắng giữa chân mày

⁸ Nadroda

Răng sẽ có màu trắng sáng
Bằng phẳng và tốt đẹp.

- 193/ Nói lời thật, không nói ly gián
Thành thói quen dài lâu
Sẽ có bốn mươi chiếc răng đẹp
Đều đặn và thẳng hàng.
- 194/ Tâm thương yêu nhìn chúng sinh
Không tham, sân và si
Được mắt sáng xanh biếc
Như lông mi con bò.
- 195/ Tóm lược những nguyên nhân
Của ba mươi hai tướng tốt
Nên biết rõ các tướng tốt
Của Đại Nhân Sư Tử.
- 196/ Tám mươi vẻ đẹp⁹ sinh từ
Tương ứng với nhân quả của lòng từ
Tôi không giải thích cho Đức Vua
Ngại bản văn sẽ dài.
- 197/ Tất cả Chuyển Luân Thánh Vương
Tuy có các tướng này
Không sánh bằng một phần của Phật
Thanh tịnh, trang nghiêm và rạng rỡ.
- 198/ Tướng hảo của Chuyển Luân Vương
Vẻ đẹp đó có được
Một phần do lòng tin thanh tịnh
Đối với Đấng Năng Nhân Vương.
- 199/ Trải qua trăm ức kiếp
Chuyên nhất tích lũy thiện căn
Cũng không thể có được
Tướng một lỗ chân lông Phật.
- 200/ Tướng hảo của Chư Phật
Như các mặt trời sáng chói
So với tướng của Chuyển Luân Vương

---

⁹ tướng phụ

Như ánh chớp lập loè của Đom Đóm.

CHƯƠNG III TÍCH LŨY TƯ LƯƠNG BỒ ĐỀ

- 201/ Từ công đức không thể nghĩ lường
Làm thế nào sinh Phật tướng hảo
Trong Đại Thừa giáo có thuyết
Đại Vương nên lắng nghe!
- 202/ Tất cả công đức tạo được
Từ tất cả chư Độc Giác
Bậc hữu học và vô học
Toàn diện cả thế gian
Như thế gian vô lượng.
- 203/ Công đức này gấp mười lần
Thành tướng một lỗ chân lông
Tất cả lỗ chân lông của Phật
Tích lũy phước đức đều giống nhau.
- 204/ Đem nhân gấp mười lần
Công đức phát sinh ra
Tất cả lỗ chân lông
Sẽ được một vẻ đẹp¹⁰
- 205/ Tích rất nhiều công đức
Đức Vua mới có được
Một vẻ đẹp hoàn mãn
Cho đến tám mươi vẻ đẹp.
- 206/ Phước tư lương thành tựu
Được tám mươi vẻ đẹp
Nhân gấp một trăm lần
Thành một tướng tốt của Đại sĩ.
- 207/ Nguyên nhân thành tựu ba mươi tướng hảo
Tích lũy phước đức rộng lớn
Nhân gấp một ngàn lần
Thành tựu bạch hào như trăng tròn.

---

¹⁰ tùy hình hảo, tướng phụ

208/ Công đức của bạch hào
Nhân gấp trăm ngàn lần
Thành tựu Vô Kiến Đảnh Tướng
Đấng Cứu Hộ Đảnh tướng (nhục kế).

*Công đức vô kiến đảnh
Nhân gấp mười triệu lần
Nên biết sẽ thành tựu một
Thập lực của pháp loa (ngữ Phật)¹¹*

209/ Công đức ấy vô lượng
Như nói mười phương giới
Chỉ ước tính suy lường
Cho thể gian ước lượng.

210/ Nhân của sắc thân Phật
Vô lượng như thể giới
Khó có thể suy lường
Làm sao có thể ước tính?

211/ Tất cả nhân tuy nhỏ
Sinh ra quả rộng lớn
Nhân của Phật vô lượng
Quả chắc khó suy lường.

212/ Quốc Vương nên xác biết
Sắc thân của Chư Phật
Sinh từ phước tư lương
Tóm lại pháp thân Phật
Sinh từ trí tư lương.

213/ Do cả hai tư lương
Là nguyên nhân thành Phật
Do vậy hãy tích lũy
Phước và trí tư lương.

214/ Chánh lý và giáo thuyết
Nguyên nhân làm tâm an
Phước thành tựu Bồ Đề
Không nên sinh lười biếng.

---

¹¹ trong bản văn chính không chú giải câu kệ này

- 215/ Hư không khắp mọi phương
Đất, nước, lửa và gió
Vô biên như thế nào
Chúng sinh khổ cũng vô biên.
- 216/ Lòng bi của Bồ Tát
Đối với chúng sinh vô biên
Quyết dẫn dắt hữu tình
An lập họ vào Phật vị.
- 217/ Trụ kiên định phát tâm
Dù là ngủ hay thức
Lúc chân chính thọ trì
Ngay khi tâm buông lung.
- 218/ Vì chúng sinh vô biên
Thường tích lũy công đức vô biên
Do tạo nhân vô biên
Quả Phật vô biên không khó chứng.
- 219/ Trong vô lượng thời gian
Vì vô lượng hữu tình
Cầu vô lượng bồ đề
Hành vô lượng thiện pháp.
- 220/ Bồ Tát tích lũy vô lượng
Tư lương của bốn vô lượng
Trải qua thời gian không lâu
Tại sao không thể thành?
- 221/ Do vô biên phước đức
Và vô biên trí tuệ
Khổ đau của thân tâm
Nhanh chóng được tiêu trừ.
- 222/ Tội ác, thân ác thú
Chịu khổ đói và khát v.v...
Bồ Tát bỏ ác, làm lành
Không khổ ở đời sau.
- 223/ Do si mê khổ tâm
Tham, sân, sợ hãi, dục v.v...
Có trí tuệ vô trụ

Nhanh chóng diệt khổ tâm.

- 224/ (Bồ Tát) không bị khổ thân tâm
Khổ đau không tổn hại
Cứu độ chúng sinh khắp cõi giới
Tại sao phải chán nản?
- 225/ Khổ đau thời gian ngắn
Khó nhẫn, huống chi lâu dài
Không khổ mà lại vui
Thời gian vô lượng vẫn không ngại.
- 226/ Thân không bị khổ não
Làm gì có khổ tâm
Lòng thương thế gian khổ
Các Ngài trụ lâu dài.
- 227/ Thời gian thành Phật tuy lâu
Người có trí không tự khinh mình (lười biếng)
Tiêu sạch lỗi lầm, đạt thiện đức
Nên thường phải nỗ lực.
- 228/ Tham, sân và si mê
Biết là lỗi nên đoạn tận
Không tham, không sân, vô si
Nên biết là thiện đức
Hãy kính cẩn nương theo.
- 229/ Do tham đoạ ngã quý
Sân hận dẫn xuống địa ngục
Phần lớn si mê đoạ bàng sinh
Ngược lại sinh trời người.
- 230/ Đoạn lỗi lầm, giữ thiện đức
Là pháp sinh cõi cao
Trí tuệ diệt mọi chấp trước
Là pháp quyết định thiện.
- 231/ Thường tôn kính tạo dựng
Phật tượng và bảo tháp,
Già lam và tăng phòng rộng lớn v.v...
Sẽ được giàu có vô cùng.

- 232/ Dựng Phật tượng bằng ngọc quý
Cũng nên khéo hoạ vẽ
Phật trên bảo toà liên hoa
Rất trang nghiêm tôn kính.
- 233/ Nên cẩn trọng hộ trì
Chánh pháp tỳ kheo tăng.
Treo trên các bảo tháp
Vòng châu ngọc, vàng kim.
- 234/ Cúng dường các bảo tháp
Hoa bằng bạc và vàng
Kim cương, san hô, ngọc trai
Ngọc lục bảo, lưu ly và thạch bảo lam.
- 235/ Cúng dường và tôn kính
Bậc thầy thuyết pháp Phật
Làm vui lòng các Ngài
Y chỉ sáu pháp cung kính.
- 236/ Tôn kính vâng lời thầy
Phụng sự và vấn an
Đối với Chư Bồ Tát
Thường tôn kính cúng dường.
- 237/ Không lễ bái cúng dường
Tôn kính hàng ngoại đạo
Do duyên làm cho kẻ ngu
Bị tham đắm lỗi lầm.
- 238/ Trước tiên nên bố thí
Mực, viết và giấy tập
Ghi chép kinh và luận
Của Đấng Năng Nhân Vương.
- 239/ Phương pháp phát triển tuệ
Xây trường học, dạy chữ ở địa phương
Ban ruộng đất, sinh kế vững vàng
Cho thầy giáo nơi đó.
- 240/ Vì trừ khổ cho dân nước mình
Trẻ con, người già và người bệnh
Cần có bác sĩ, thợ cắt tóc v.v...

Ban ruộng đất cho họ an cư.

- 241/ Hiền lương cộng với tuệ
Xây phòng nghỉ, hoa viên và bể nước
Hồ, nhà khách, nước uống
Chăn giường, thực phẩm, cỏ và cây.
- 242/ Cung cấp bể chứa nước
Khắp nẻo đường thiếu nước
Xây nhà nghỉ ở khắp
Đô thành, chùa chiền và thị trấn.
- 243/ Thường thương xót bảo bọc
Hãy trân trọng cấp dưỡng
Bệnh nhân, người cô thế, khổ đau
Người nghèo cùng thấp kém.
- 244/ Thức ăn uống theo mùa
Món khai vị, gạo đậu, trái cây
Chưa dâng cho Tỳ kheo và người cần
Đức Vua không nên dùng trước.
- 245/ Đặt bên cạnh bể nước
Giày dép, cái dù, đồ lọc nước
Cái nhíp nhổ gai nhọn
Kim, chỉ và chiếc quạt
(Bên mái hiên che mát).
- 246/ Ba quả thuốc, ba loại thuốc sốt
Bơ, mật và thuốc mắt
Thuốc trừ độc đặt gần bể nước
Cũng nên ghi cách dùng thuốc và chú.
- 247/ Đặt bên cạnh bể nước
Dầu thoa đầu, chân, thân
Đồ len, ghế nhỏ, cháo
Bình, nồi ấm, cái rìu v.v...
- 248/ Các thùng nhỏ chứa đầy
Mè, gạo đậu, thức ăn
Đường, dầu, nước sạch
Làm bóng mát cạnh bể nước.

- 249/ Đặc trách người đáng tin cậy
Thường cho thức ăn nước uống
Đường và các loại hạt
Đặt ở trước cửa tổ kiến.
- 250/ Trước hoặc sau khi ăn
Thí cho loài ngựa quý
Thường ban thức ăn thích hợp
Cho chó, kiến mối và chim.
- 251/ Mở lòng chăm sóc rộng lớn
Thế gian kẻ hoạn nạn,
Nạn nhân năm đói khát
Áp bức, bệnh dịch, thương binh
Đất nước bị chiến bại.
- 252/ Cho các nông phu khôn khổ
Hạt giống và ẩm thực
Cũng nên giảm thu thuế
Bằng cách không đánh thuế cao.
- 253/ Bảo hộ người khổ vì khát cầu
Miễn thuế và giảm thuế
Cũng giải trừ phiền muộn
Ngôi châu chực lâu ở cửa.
- 254/ Hãy dẹp yên giặc cướp
Ở nước mình và người
Tài sản lợi tức chia đều
Giá cả phải hợp lý.
- 255/ Quân thần bảm bạch gì
Tự Đức Vua biết rõ
Nên thi hành tất cả
Những điều lợi ích cho thế gian.
- 256/ Quốc Vương nên cân trọng
Làm lợi ích cho mình
Thì phải nên cân trọng
Lợi ích cho kẻ khác
Như lợi cho chính mình.
- 257/ Như đất, nước, lửa, gió

- Thuốc dược thảo, rùng cây, v.v...
Tài sản của Quốc vương
Cho họ được sử dụng
Dù chỉ là khoảnh khắc.
- 258/ Bước khoảng trong bảy bước
Luyện tâm bồ thí tất cả
Chư Bồ Tát sinh phước đức
N hư hư không bao la.
- 259/ Ban tặng cho người cầu
Đồng nữ thân đoan trang
Do đó đắc Diệu pháp
Tổng Trì Đà La Ni.
- 260/ Đấng Năng Nhân Vương xưa kia
Thí tặng tám mươi ngàn
Đồng nữ với trang sức
Cùng tất cả đồ vật.
- 261/ Thương tặng cho hành khất
Y phục sạch, trang sức
Hương thơm và vòng hoa
Các vật dụng đủ loại.
- 262/ Người khổ thiếu phương tiện
Chẳng thể hành trì pháp
Hãy tạo mọi thuận duyên
Là bồ thí thù thắng.
- 263/ Chất độc nào hữu ích
Cũng nên ban cho người
Lương thực dù thượng diệu
Nếu tổn hại cũng không cho.
- 264/ Tốt hơn nên cắt bỏ
Ngón tay bị rắn cắn
Đức Phật dạy lợi tha
Dù tạm thời bất an.
- 265/ Hãy cung kính cúng dường
Diệu pháp và pháp sư
Tôn trọng lắng nghe pháp

Cũng thực hành pháp thí.

- 266/ Không tham danh thế gian
Vui với xuất thế gian
Mình phát sinh thiện đức
Giúp kẻ khác như mình.
- 267/ Nghe pháp không tự mãn
Phân chiết, ghi nhớ nghĩa
Thường tôn kính cung phụng
Cúng dường lên Đạo sư.
- 268/ Không đọc tụng luận thế gian
Chẳng hạn như Thuận thế phái v.v...
Bỏ kiêu ngạo tranh biện
Không ca ngợi đức mình
Hãy nói công đức người
Dù là kẻ thù của mình.
- 269/ Không ác tâm tranh chấp
Chỉ trích khuyết điểm người
Hãy tự thường quán xét
Từng sai lầm của mình.
- 270/ Nếu có lỗi lầm nào
Bị bậc trí chê trách
Thì tự mình bỏ hết
Nỗ lực giúp kẻ khác bỏ.
- 271/ Bị kẻ khác làm hại
Không sân, nghĩ nghiệp cũ
Thì khổ đau không sinh
Tự mình sẽ không làm ác.
- 272/ Làm lợi ích cho họ
Không hy vọng báo ân
Khổ đau chịu một mình
Phúc lạc cùng thọ hưởng.
- 273/ Viên mãn như Chư Thiên
Cũng không nên kiêu ngạo
Nghèo suy như ngựa quý
Cũng không nên nản lòng.

- 274/ Nói lời chân thật nào
Mất tự lợi, vương quyền
Cũng không vì tự lợi
Mà nói lời dối trá.
- 275/ Như thuyết mà thực hành
Giới hạnh nên kiên trì
Quốc Vương sẽ thành người
Hiền đức liêm chánh trên đời này.
- 276/ Quốc Vương thường quan sát mọi thời
Thật tinh tường hành xử
Thấy đúng như thật nghĩa
Không bị người khác điều hành.
- 277/ Từ pháp Ngài có hạnh phúc vương vị
Lừng danh khắp muôn phương
Trọng vọng và quảng đại
Quần thần đều kính phục.
- 278/ Duyên tử vong thì nhiều
Nhân sống còn rất ít
Duyên sống chuyển thành duyên tử vong
Do vậy thường hành pháp.
- 279/ Thường tu hành Phật Pháp
Đức Vua và thế gian
Tâm ý lạc biết bao
Thật là điều tốt lành.
- 280/ Hành pháp ngủ an giấc
Thức dậy lòng an lành
Trong tâm không lầm lỗi
Trong giấc mộng cũng thấy vui.
- 281/ Cung kính phụng dưỡng cha mẹ
Kính dưỡng dòng tộc cao quý
Khéo hướng dùng, nhẫn, thí
Lời nhu nhuyễn, không ly gián, thật ngữ.
- 282/ Giữ giới hạnh thanh tịnh
Một đời làm Đế Thích

Tiếp theo làm Đế Thích
Do vậy nên tu hành giáo pháp.

- 283/ Mỗi ngày dâng ba lần
Ba trăm bình thức ăn thượng vị
Không bằng một phần phước
Khoảnh khắc tu tâm từ.
- 284/ Chư nhân Thiên thương mến
Và cũng hay hộ trì
Tâm an, thân nhiều hỷ lạc
Chất độc, vũ khí không thể hại.
- 285/ Không phải nỗ lực nhiều
Lợi ích tự nhiên thành
Tái sinh cõi Phạm Thiên
Tuy chưa được giải thoát
Đạt tám đức pháp từ.
- 286/ Cũng khiến các hữu tình
Phát bồ đề tâm kiên cố
Vững chãi như Sơn Vương
Thường chứng đạt tâm bồ đề.
- 287/ Nhờ niềm tín, không rơi vào bát nạn
Giữ giới sinh cõi lành
Do tu tập tính không
Đắc vô tham các pháp.
- 288/ Do bất động được niệm
Tư duy được thông thái
Cung kính chứng pháp nghĩa
Hộ pháp có trí tuệ.
- 289/ Do không gây chướng ngại
Người thính pháp, thí pháp
Sẽ gặp được Chư Phật
Ước nguyện sớm thành tựu.
- 290/ Vô tham, việc sẽ thành
Không keo kiệt, thọ dụng tăng
Không kiêu ngạo thành tôn chủ
Pháp nhẫn đặc Tổng trì.

- 291/ Ban tặng năm tinh hoa¹²
 Vô úy thí cho người sợ hãi
 Các ma không thể hại
 Đạt đại lực thù thắng.
- 292/ Cúng hoa dâng trước bảo tháp
 Thắp đèn nơi tối tăm
 Nhờ việc dâng cúng đèn
 Sẽ đắc được Thiên nhân.
- 293/ Cúng dường âm nhạc thanh tịnh
 Chuông, trống và ốc pháp
 Dâng lên các bảo tháp
 Sẽ đắc Thiên nhĩ thông.
- 294/ Không nói lỗi của người
 Không chê phần khuyết tật
 Phòng hộ tâm hữu tình
 Sẽ đắc Tha tâm thông.
- 295/ Cúng giày dép, phương tiện vận chuyển
 Phục vụ người tật nguyên¹³
 Cung kính hầu hạ Thầy
 Người trí đắc Thần Thông biến hoá.
- 296/ Vì giáo pháp xây chùa
 Ghi nhớ nghĩa kinh luận
 Pháp thí không nhiễm ô
 Sẽ đắc Túc mạng thông.
- 297/ Như thật chánh liễu tri
 Các pháp vô tự tánh
 Đắc thần thông thứ sáu¹⁴
 Các lậu hoặc đoạn tận.
- 298/ Vì giải thoát cho chúng sinh
 Trí chân như bình đẳng
 Tu tập lòng bi thâm đậm

---

¹² đường, bơ, mật, dầu mè, muối

¹³ Vác người không đi được trên vai mình

¹⁴ Lậu Tận Thông

Sẽ thành Phật tối thắng.

299/ Do cầu nguyện thanh tịnh
Thành Phật quốc thanh tịnh
Cúng dường châu bảo lên Phật
Đắc phóng vô lượng quang.

300/ Do biết được nghiệp quả
Nghĩa tương ưng như vậy
Thường lợi ích hữu tình
Quốc Vương được tự lợi.

CHƯƠNG IV QUY TẮC CỦA QUỐC VƯƠNG

- 301/ Do khó biết Quốc Vương
Có thể nhận chịu được hay không
Dù Vua hành xử không hợp lý, phi pháp
Phần lớn thần dân ca ngợi.
- 302/ Khó nói với mọi người
Lời hữu ích nhưng trái tai
Quốc Vương của đại địa
Tỳ Kheo như tôi làm sao dám nói.
- 303/ Vì làm hài lòng Đức Vua
Cũng là lòng bi mẫn đối với chúng sinh
Lời trái tai nhưng hữu ích
Tôi nhất định xin thưa.
- 304/ Đức Thế Tôn dạy đệ tử
Nên nói lời thật, nhu hoà, bi mẫn
Có nghĩa, hợp lý và đúng thời
Nên nay tôi nói theo cách này.
- 305/ Lời kiên định không sân
Nói lời thật, hợp thời
Như tắm rửa nước tốt
Đáng nghe và hành theo.
- 306/ Tôi vì Quốc Vương nói
Lời hữu ích đời này và đời sau
Biết rồi nên thi hành
Vì tự lợi và lợi tha.
- 307/ Được giàu sang nhờ xưa kia bố thí
Nếu không tặng cho người cần
Vong ân và tham trước
Sau này khó được lợi.
- 308/ Người làm công trên đời này
Không trả lương cho người
Không mang lương thực dọc đường
Bố thí kẻ hành khất hèn mọn

Bạn không phải trả công
Sẽ mang gấp trăm lần ở kiếp sau.

- 309/ Nguyên thường phát đại tâm
Hoan hỷ hành đại sự
Kết quả thành đại nghiệp
Tất cả thành quảng đại.
- 310/ Đại vương hành pháp sự
Nương tựa ngôi Tam Bảo
Được danh thơm tiếng tốt
Người thấp kém không thể suy lường.
- 311/ Nếu làm pháp sự nào
Khiến người khác phản cảm¹⁵
Khi chết mang tiếng xấu
Quốc Vương không nên làm.
- 312/ Làm các việc quảng đại
Bỏ ngạo mạn, sinh hoan hỷ
Trừ cao ngạo đối với kẻ thấp
Cho đến tất cả tài sản.
- 313/ Tất cả tài sản bỏ lại
Đức Vua không còn quyền khi chết
Hãy làm mọi pháp sự
Được lợi ích hiện tiền.
- 314/ Mọi tài sản của tiên vương
Thuộc quyền vị tân vương
Thì pháp lạc danh tiếng
Đâu ích gì cho Tiên Đế?
- 315/ Dùng tài phú tặng cho kẻ khác
Thành an lạc, không phải giữ.
Không dùng, không cho, bị tổn mất
Chỉ có khổ não, nào được vui?
- 316/ (Khi Vua) lâm chung các ác thần
Khinh Vua trọng Tân Vương
Vì họ muốn được ân sủng

---

¹⁵ chân lông không dựng đứng

- Quốc Vương không có quyền bố thí.
- 317/ Cho nên lúc còn quyền
Dùng mọi tài phú cho pháp sự
Đang ở trong duyên tử vong
Như ngọn đèn trước gió.
- 318/ Chư Tiên Vương kiến tạo
Pháp sự như dựng chùa, đền thờ v.v...
Tất cả người khác làm
Nên bảo trì theo truyền thống xưa.
- 319/ (Đặc trách người cai quản là người)
Không tổn hại, hiền lương
Giữ giới, thương khách mới đến
Nói lời thật thà, nhã, không tranh
Thường thực hành tinh tấn.
- 320/ Người mù, bệnh, hạ liệt
Không nơi nương tựa, nghèo, tật nguyên
Nên cung cấp thức ăn uống
Một cách bình đẳng, không gây chướng ngại.
- 321/ Người tu hành thiếu thốn
Kẻ tha phương cầu thực, khác Vua
Cũng tận lực trợ giúp
Tuỳ trường hợp xử lý.
- 322/ (Bộ trưởng Bộ Tôn giáo)
Tất cả pháp sự quan trọng
Nhiệt tình không bỏ mặc
Không tham lam, thông thái
Như pháp hành không tổn hại.
- 323/ Bổ nhiệm vị tổng bộ trưởng
Minh quy khéo giải hoà
Thanh liêm, trung thành, không tham
Dòng tộc tôn quý và sùng đạo.
- 324/ Xả bỏ, không tham, anh dũng
Nhu hoà, dùng kho lẫm hợp lý
Kiên định, không phóng dật và có hành pháp
Thì nên chỉ định làm Thủ tướng.

- 325/ Nghiêm minh, liêm khiết, giỏi pháp luật
Uyên bác kinh nghĩa, chuyên nghiệp
Bình đẳng, uyển chuyển, hoà nhã
Cử người có tâm đạo, thâm niên làm thủ quỹ.
- 326/ Chính Quốc Vương mỗi tháng
Tham dự nghe mọi họp bàn
Nghe rồi hãy truyền lệnh
Thi hành hợp chánh pháp.
- 327/ Vương quyền của Ngài vì pháp
Không cầu danh, ngũ dục
Nhân này có quả thù thắng
Ngược lại là vô nghĩa.
- 328/ Nhân Vương thế gian đời nay
Phần lớn tổn hại nhau
Quốc Vương khéo lắng nghe
Việc không nghịch với chánh pháp.
- 329/ Ngài thường chiêu nạp bậc hiền tài
Thâm niên, dòng tộc tôn quý
Biết vui với pháp, sợ tội lỗi
Lương thiện, thấy điểm trọng yếu.
- 330/ Quốc vương không nên dùng
Các loại hình phạt cắt giảm
Đánh đập và bỏ tù kẻ phạm pháp
Nên thực hành lòng bi
Xin thường quan tâm bảo hộ họ.
- 331/ Tất cả các hữu tình (thần dân)
Với người làm trọng tội
Quốc Vương xin chú tâm
Phát lòng bi trợ giúp.
- 332/ Đặc biệt sinh thương xót
Những kẻ bản tính ác
Tạo tội cực ác, kẻ sát nhân
Họ là đối tượng thương xót của Đại Sĩ.
- 333/ Như một ngày hoặc năm ngày

Hãy phóng thích tù nhân suy yếu
Số còn lại tùy trường hợp
Không phải không giảm tội cho họ.
(Nên giảm hình phạt cho họ).

- 334/ Đức Vua nghĩ không phóng thích ai
Là Người không giữ luật nghi
Do không giữ giới luật
Tiếp tục tạo tội ác.
- 335/ Khi nào tù nhân chưa được phóng thích
Là khi họ còn cần thợ cắt tóc cạo râu
Tắm rửa, thức ăn và đồ uống, thuốc men
(Xin Đức Vua) ban cho họ an ổn.
- 336/ Như đứa con hư hỏng
Mong nó thành người tốt
Lấy tình thương trừng phạt
Không vì sân, không vì tài vật.
- 337/ Điều tra kẻ sân hận giết người
Khéo quán sát biết rõ
Không giết không làm hại
Trục xuất họ đến xứ khác.
- 338/ Phái trình thám xem xét
Những xứ sở tự do
Thường chánh niệm phòng hộ
Làm những điều hợp pháp.
- 339/ Tôn kính các đôi tượng thiện đức
Cúng dường và bố thí
Như lý hành quảng đại
Số còn lại tùy trường hợp giải quyết.
- 340/ Quốc Vương như rừng cây bóng mát
Hoa tôn kính nở rộ ngát hương
Thiện thí quả rộng lớn
Đàn chim dân chúng tụ hội về.
- 341/ Bản tính tự nhiên thích bố thí
Sẽ có uy nghiêm, khiến người hoan hỷ
Như hạt đậu khấu và hạt tiêu vỏ cứng sần sùi

- Bên trong ngọt mềm vị đường phèn.
- 342/ Quốc Vương như lý quan sát
Không mất vương quyền, vững bền
Cũng không thành phi lý
Bỏ phi pháp hành chánh pháp.
- 343/ Vương vị không thể mang đến từ đời trước
Không thể đem sang đời sau
Nhưng pháp có thể mang theo
Quốc vương không nên làm phi pháp.
- 344/ Vương vị cũng như đồ dùng
Đồ dùng chuyển khổ đau
Làm sao có thể thành công
Xin Vua nỗ lực thực hành pháp.
- 345/ Vương quyền là đồ dùng
Chuyên tiếp vương quyền dụng cụ
Đức Vua sẽ hoán đổi (vương quyền)
Xin Quốc Vương tinh tấn thực hành.
- 346/ Dù có được bốn châu
An lạc của Chuyển Luân Vương
Khoái lạc của thân tâm
Duy chỉ có hai điều này.
- 347/ Cảm thọ khoái lạc của thân
Chỉ là biến hoại khổ
Bản chất tướng khoái lạc tâm
Chỉ là hoài niệm chuyện đã qua.
- 348/ Mọi an lạc thế gian
Chỉ là biến hoại khổ
Chỉ là tướng phân biệt
An lạc kia không thật lạc.
- 349/ Châu lục, quê hương, xứ sở, nhà
Kiệu cang, y phục, giường nệm
Đệm ngồi, ăn uống, voi ngựa
Phụ nữ v.v... từng mỗi thọ dụng.
- 350/ Khi thọ dụng tâm khởi lạc

- Khi đó gọi là lạc
Phân còn lại tâm không tác ý
Khi đó cảnh không phải là cảnh.
- 351/ Khi nắm căn (giác quan) như mắt v.v...
Tiếp xúc với năm trần cảnh
Vì nắm lạc không đồng thời tương phân biệt
Khi đó không nhận biết có lạc.
- 352/ Khi đó cảnh nào duyên vào căn nào
Thì thức đó sẽ nhận biết
Riêng các căn còn lại
Không duyên cảnh còn lại.
- 353/ Các căn chỉ hay duyên
Quá khứ cảnh hành tướng
Ý duyên khởi phân biệt
Liên chấp tướng là lạc.
- 354/ Đây do mỗi một căn
Duyên vào mỗi một cảnh
Không cảnh, căn cũng không
Căn không, cảnh cũng không.
- 355/ Như nhờ cha và mẹ
Mới sinh ra đứa con
Tương tự, nhờ vào sắc và mắt
Sau đó nói thức sinh.
- 356/ Đối tượng quá khứ và tương lai
Cả hai hiện tại và quá khứ
Tương lai không khác nhau
Có căn mà không cảnh
Thì hiện tại cũng không cảnh.
- 357/ Như mắt bị ảo giác
Thấy đốm lửa quay thành vòng lửa
Cũng vậy các giác quan
Hay nắm giữ cảnh hiện tại.
- 358/ Tự tánh của các căn
Và các trần, các đại chủng
Mỗi đại chủng không là cảnh

- Do đó không thật cảnh.
- 359/ Nếu các đại chủng riêng biệt
(Không phụ thuộc mà có)
Phạm lỗi lửa mà không có củi
Hoà hợp nên vô tướng
Xác biết những cái còn lại như trên.
- 360/ Các đại chủng trong hai tướng
Do không cảnh thì không cảnh tụ hợp
Vì không cảnh trong hoà hợp
Sắc cũng không thật cảnh.
- 361/ Thức, thọ, tưởng và hành
Tất cả cũng như vậy
Vì biệt thể vô cảnh
Không cảnh trong thảng nghĩa.
- 362/ Những pháp biến hoại khổ
Chấp thật lạc ngã mạn
Như vậy lạc biến hoại
Khởi thật khổ ngã mạn.
- 363/ Bởi vì không thực thể
Đoạn trừ dục lạc sinh ái
Ly khổ đau của ái
Và thấy được giải thoát.
- 364/ Tâm nào có thể thấy
Trên phương diện danh ngôn
Không tâm sở thì tâm không sinh
Không tự tính, không chấp nhận câu sinh.
- 365/ Chân thật tánh như trên
Biết chúng sinh không thật
Giống như lửa mà không có nguyên nhân
Vô trụ, vô thủ, đắc Niết Bàn.
- 366/ Cho nên chư Bồ Tát
Thấy vậy quyết cầu Bồ Đề
Duy nhất lòng đại bi
Thọ sinh trong luân hồi
Cho đến khi đạt Bồ Đề.

- 367/ Đức Như Lai trong đại thừa
Dạy Bồ Tát tư lương
Những kẻ thật ngu si
Phát sinh lòng huỷ báng.
- 368/ Không biết sai lầm và thiện đức
Hoặc tưởng thiện đức là sai lầm
Cũng sinh sân hận với thiện
Mà phi báng đại thừa.
- 369/ Nhờ biết lỗi là hại người
Lợi tha là thiện đức
Lỗi phi báng đại thừa
Sân hận các thiện đức.
- 370/ Do không nghĩ tự lợi
Chuyên nhất vui với lợi tha
Nguồn Đại Thừa thiện đức (Ai phi báng)
Sẽ bị sân hận thiêu đốt.
- 371/ Có tín tâm nhưng chấp giữ sai lầm
Người có niềm tin còn bị sai lầm thiêu đốt
Mặt khác do sân hận
Đương nhiên họ sẽ bị thiêu đốt.
- 372/ Như Y được giải thích
Lấy độc để trị độc
Dùng khổ nhỏ trừ đại khổ
Thì đâu có gì trái nghịch.
- 373/ Ý dẫn đầu các pháp
Ý làm chủ tạo tác
Tâm lợi ích làm lợi
Làm lợi tuy khổ não
Khổ não đâu vô ích?
- 374/ Hiện tại khổ sau được vui
Huống gì được lợi lạc
Cho chính mình và kẻ khác
Pháp này là truyền thống tốt lành.
- 375/ Nếu bỏ an lạc nhỏ

Tìm thấy an lạc lớn
Quốc Vương tìm đại lạc
Kiên quyết bỏ lạc nhỏ.

- 376/ Nếu không thể kham nhẫn
Bác sĩ kê toa thuốc
Thuốc đó không thơm ngon, vứt đi
Điều này không hợp lý.
- 377/ Một số điều tổn hại
Bậc trí thấy có ích
Biết rõ tính chung và đặc thù
Như các luận ca ngợi.
- 378/ Trong kinh Đại Thừa thuyết
Trước tiên hành lòng bi
Trí tuệ vô cầu nhiễm
Không ai mà phỉ báng.¹⁶
- 379/ Rất quảng đại thâm sâu
Mình giải đãi chưa thực hành
Những kẻ thù của mình và người do si mê
Mới phỉ báng Đại Thừa.
- 380/ Bồ thí, giới, nhẫn, tinh tấn
Thiền định, trí tuệ, lòng bi
Là bản thể Đại Thừa
Tại sao nói có lỗi?
- 381/ Trì giới, bồ thí là lợi tha
Tinh tấn, nhẫn nhục là tự lợi
Thiền định, trí tuệ là nhân của giải thoát
Tóm gọn trong đại thừa nghĩa.
- 382/ Nghĩa giải thoát tự tha lợi
Cô đọng, lời Phật dạy
Chứa đủ trong sáu ba la mật
Do vậy, đây là lời Phật dạy.
- 383/ Phật thuyết Bồ Đề đại đạo
Là bản thể phước và trí

---

¹⁶ vô lý phỉ báng Đại Thừa

Đây tức là Đại Thừa giáo
Kẻ si ám bất nhãn.

- 384/ Do đức bao la như hư không
Nên nói Phật đức vô lượng
Do đó Phật thuyết Đại Thừa
Ở đây nên kham nhẫn.
- 385/ Thánh giả Xá Lợi Phật
Còn không biết hết giới luật
Cho nên đại công đức của Phật
Vô lượng làm sao biết.
- 386/ Đại Thừa thuyết vô sinh
Không tính tận diệt của thuyết khác
Tận diệt và vô sinh đồng một nghĩa
Do đó nên chấp nhận.
- 387/ Đức Phật dạy không tính
Cho Đại Thừa và Tiểu Thừa
Như lý trên quán sát
Tại sao người trí nói không tương đồng?
- 388/ Như Lai mật ý thuyết
Vi không dễ hiểu biết
Dạy Nhất thừa, Ba thừa
Trung lập, tự hộ mình.
- 389/ Trung lập không tạo tội
Sân hận tạo tội bất thiện
Nếu muốn tốt cho mình
Mà sân hận Đại Thừa
Thật là điều phi lý.
- 390/ Trong kinh Thanh Văn Thừa
Chưa nói Bồ Tát nguyện
Các hành và hồi hướng
Thì đâu có thể thành Bồ Tát.
- 391/ Vi Bồ Đề của Bồ Tát
Không nói Phật gia trì
Nghĩa này có ai khác
Nhận thức đúng hơn Phật.

- 392/ Gia trì Tứ Thánh Đế
Ba mươi bảy phẩm Trợ Đạo
Cộng thông Thanh Văn đạo
Làm sao hơn Phật quả?
- 393/ Không dạy cho Tiểu Thừa
An trụ Bồ Đề hạnh
Mà dạy trong Đại Thừa
Do vậy các bậc trí nên thọ trì.
- 394/ Như thầy dạy ngôn ngữ
Trước dạy đọc chữ cái
Tương tự Phật dạy pháp nào
Đồ đệ có thể tiếp nhận.
- 395/ Dạy pháp cho một số người
Đoạn trừ các tội ác
Một số dạy tích lũy phước đức
Một số dạy y vào hai.¹⁷
- 396/ Một số không y vào hai
Nghĩ sợ pháp thâm sâu
Vì người thành tựu Bồ Đề
Dạy tinh tuý lòng bi và tính không.
- 397/ Cho nên người có trí
Bỏ chán ghét Đại Thừa
Vì thành tựu bồ đề viên mãn
Tịnh tín pháp tăng thượng.
- 398/ Do tin tưởng Đại Thừa
Y thuyết mà thực hành
Sẽ đắc Bồ Đề vô thượng
Đạt tất cả an lạc tạm thời.
- 399/ Pháp đặc thù cho người tại gia
Hành bố thí, trì giới
Pháp nhẫn, tinh tuý lòng bi
Pháp Vương nên kiên trì tu tập.

---

¹⁷ cảnh và tâm khác thể chất

400/ Do thể gian không thuần phục
Vương quyền khó hành pháp
Vì pháp và danh tiếng
Quốc Vương nên xuất gia.

CHƯƠNG V BỒ TÁT CỘNG HỌC

- 401/ Các vị xuất gia ban sơ
Cung kính thọ trì học xứ¹⁸
Biệt giải thoát luật nghi
Nghe nhiều xác quyết nghĩa lý.
- 402/ Tiếp đến biết tội vi tế
Các việc nên đoạn trừ
Là năm mươi bảy việc
Nên tinh tấn biết rõ.
- 403/ **Phẫn** nộ khiến tâm loạn
Theo sau ôm thù **hận**
Che giấu tội là **phú**
Não chấp chặt tội lỗi.
- 404/ **Siểm** nghĩa là lừa bịp
Cuống là tâm nịnh hót
Tật là ghen tỵ, khó chịu
Thiện đức của kẻ khác
San là keo kiệt, sợ cho đi.
- 405/ **Vô tâm** và **vô quý**
Không xấu hổ e thẹn
Tự không ngại ngùng hoặc với người
Kiêu ngạo không kính trọng
Nộ là sân tổn hại.
- 406/ Kiêu công cao phóng dật
Không hành các điều lành
Mạn có bảy tướng loại
Giải thích từng loại một.
- 407/ Thấp kém nhiều cho hơi thấp
Hoặc cho là ngang bằng
Thấp hơn cho là bằng
Hoặc hơn gọi là **mạn**.

---

¹⁸ Giới luật

- 408/ Hơn một chút cho là vượt bậc
Thua kém cho là bằng
Gọi đó là **quá mạn**
Hơn một chút tưởng quá cao.
- 409/ Rất cao cho là cao bằng mình
Gọi là **mạn quá mạn**
Như mọt nhọt nổi cộm
Thật là điều quá hoạn.
- 410/ Nói năm cận thủ uẩn
Bản chất vốn rỗng không
Si mê chấp trước ngã
Gọi đó là **ngã mạn**.
- 411/ Chưa chứng nghĩ đã chứng
Gọi là **tăng thượng mạn**
Xung tán tạo ác nghiệp
Người trí biết đó là **tà mạn**.
- 412/ Cho là ngã không cần thiết
Khinh khi tự thân mình
Gọi là **ti liệt mạn**
Tóm lại là bậy mạn.
- 413/ Vì lợi dưỡng cung kính
Giả hiện tướng hộ các căn
Nói những lời nhu hoà
Mong cầu được cung dưỡng.
- 414/ Muốn được tài vật của người
Dùng lời ca tụng hay
Vì mong có được chúng
Trực tiếp chỉ trích người
(Tặng ít mong nhận lại nhiều).
- 415/ Ca ngợi vật trước đã được
Vì muốn có thêm như trước
Nói dối người gây nhầm lẫn
Do lòng ác tham tài vật.
- 416/ Không tinh cần, không quán sát
Do bệnh duyên, ý si mê

Thâm tư vật xấu ác
Do tham khởi lười biếng.

- 417/ Bị bóng tối che khuất
Tham lam sân hận tương
Biệt tướng, tâm không tác ý
Gọi là tâm vô kiến.
- 418/ Lười biếng, không tôn kính
Làm Thầy mà không theo hạnh Phật
Không tùy thuận với pháp
Người này gọi là kẻ ác.
- 419/ Mọi chấp trước trời buộc nhỏ
Đều từ tham dục mà sinh
Do tham trước đủ điều
Phát sinh trời buộc lớn.
- 420/ Ý tham dục đắm luyến
Tham vật chất của mình
Tham vật chất của người
Gọi là tham phi lý.
- 421/ Nên bỏ tham dục phi pháp
Ca ngợi sự luyến ái phụ nữ
Tương tự ác dục, phi thiện đức
Giả vờ có thiện đức.
- 422/ Đại dục là quá ham mê
Vượt quá đức biết đủ
Những gì nên đạt được
Nên biết là đức chân chính.
- 423/ Không nhẫn nhục làm hại
Khổ đau càng khó nhẫn
Phi lý không cung kính
Giáo thọ sư cùng Thầy.
- 424/ Không thích nghe lời khuyên
Không trọng lời hợp pháp
Suy tư về thân quyền
Sinh luyến ái với họ.

- 425/ Hay nói về thiện đức
Vi tham ái đối tượng kia
Tưởng cho là bất tử
Bởi sợ chết, không dám nghi.
- 426/ Sau dùng lý lẽ suy tư
Muốn người giàu, người trí
Biết về thiện đức của mình
Họ sẽ tôn mình làm Thầy.
- 427/ Lòng tham ái suy tìm
Tham ái với kẻ khác
Tâm xúc chạm làm hại
Vi tư lợi hại người.
- 428/ Tâm bất mãn không bền chắc
Tham dục là tâm bản thủ
Thân chán chường không siêng năng
Nghĩa tự khinh mình là lười biếng.
- 429/ Do phiền não thúc giục
Ảnh hưởng thân, thân sắc
Dùng quá lượng thức ăn
Thực phẩm không thích hợp
Khiến thân thể bất an.
- 430/ Cái tâm tính thấp hèn
Gọi là tâm khiếp nhược
Tham đắm vào ngũ dục
Khởi tìm cầu dục vọng.
- 431/ Chín nguyên nhân sinh hại tâm
Phi lý nghi người khác
Tôi, bạn bè và kẻ thù
Quá khứ, hiện tại và vị lai.
- 432/ Hãy bỏ nghiệp hôn trầm
Khiến thân tâm nặng nề
Thùy miên là mê ngủ
Trạo cử làm thân tâm bất an.
- 433/ Hối hận do làm ác
Sau đó khổ đau sinh

Hoài nghi là tâm lưỡng lự
Về chân lý, Tam Bảo, v.v....

434/ Những tâm ấy Bồ Tát nên đoạn trừ
Các vị xuất gia trì giới cần phải đoạn
Nếu loại bỏ các tâm sai lầm ấy
Các thiện đức dễ dàng thành tựu.

435/ Xin tóm lược công đức
Của một vị Bồ Tát
Là bố thí, trì giới, nhẫn, tinh tấn
Thiền định, trí tuệ, lòng bi mẫn, v.v....

436/ Bố thí mọi tài vật của mình
Trì giới làm lợi tha
Nhẫn nhục là bỏ phần nộ
Tinh tấn vui làm mọi điều thiện.

437/ Thiền định nhất tâm, không phiền não
Trí tuệ tìm thấy thắng nghĩa
Bi mẫn với tất cả chúng sinh
Trí thương yêu đồng nhất vị.

438/ Bố thí sẽ được giàu có
Giữ giới sẽ sinh cõi lành
Nhẫn nhục dung mạo rực rỡ
Tinh tấn được uy nghiêm,
Thiền định được tâm an,
Trí tuệ được giải thoát
Bi mẫn việc thành công.

439/ Thực hành bảy hạnh này
Đồng thời đạt trí tuệ Ba la mật
Chúng đặc đối tượng bất tư nghị
Thành Đấng Cứu Hộ Thế Gian.

440/ Như trong Thanh Văn Thừa
Dạy Tám Thanh Văn Địa
Tương tự trong Đại Thừa
Dạy Thập Địa Bồ Tát.

441/ Thứ nhất là Hoan Hỷ Địa
Khiến vị Bồ Tát hoan hỷ

- Đã đoạn trừ ba kiết sử
Sinh trong dòng tộc Như Lai.
- 442/ Nhờ thuần thực thiện đức
Bồ thí Ba La Mật thù thắng
Rung chuyển trăm cõi giới
Thành Đại Tự Tại Thế Gian.
- 443/ Địa thứ hai là Vô Cấu
Vô cấu cả mười nghiệp
Của thân, khẩu và ý
An trụ trong trì giới tự tại.
- 444/ Thuần thực những thiện đức
Trì giới Ba La Mật thù thắng
Thành Chuyển Luân Thánh Vương
Dùng Thất Bảo Luân Vương
Lợi lạc cho chúng sinh.
- 445/ Địa thứ ba, Phát Quang Địa
Trí phát ánh sáng tịch tĩnh
Chứng thân thông, đắc định
Diệt sạch tham dục, sân hận.
- 446/ Thuần thực những đức tính ấy
Hành tặng thượng nhãn, tinh tấn
Thành Đại Đế Thích Thiên Vương
Bỏ tham dục ở Dục Giới.
- 447/ Thứ tư Diệm Huệ Địa
Phát Chánh trí quang minh
Do tu tập tặng thượng
Nhất Thiết Bồ Đề phần.
- 448/ Từ tu tập thuần thực
Sẽ làm Dạ Ma Thiên
Khéo đoạn trừ tất cả
Tát Ca Na Kiến.
- 449/ Địa thứ năm Cực Nan Thắng
Rất khó thắng các ma
Nhờ khéo đạt hiểu thấu
Nghĩa vi tế Thánh Đế, v.v....

- 450/ Nếu tu tập thuần thực
Sẽ làm Đâu Suất Thiên Vương
Phá dẹp phiền não kiến
Của tất cả ngoại đạo.
- 451/ Thứ sáu Hiện Tiền Địa
Do Phật Pháp hiện tiền
Tu tập Chỉ Quán Lục
Chứng tịch diệt rộng lớn.
- 452/ Nếu tu tập thuần thực
Sẽ làm Tha Hoá Tự Tại Thiên
Diệt trừ tăng thượng mạn
Không rơi vào hàng Thanh Văn.
- 453/ Thứ bảy Viễn Hành Địa
Tính số là Viễn Hành
Nhập vào Diệt Tận Định
Trong từng sát na, sát na.
- 454/ Nếu tu tập thuần thành
Làm Tự Tại Thiên Vương
Do hiện chứng Thánh Đê
Thành Đại Thắng A Xà Lê.
- 455/ Thứ tám Đồng Chân Địa
Bất Động, vô phân biệt
Thân, khẩu, ý bất động
Hành cảnh không thể lường.
- 456/ Nếu tu tập thuần thực
Thành Thiên Chủ Đại Phạm Thiên
Phân tích các pháp nghĩa
Không rơi vào hàng A La Hán, Độc Giác.
- 457/ Thứ chín Thiện Huệ Địa
Như địa vị Nhiếp Chính Vương
Đặc Trí Vô Ngại Giải
Gọi đó là Thiện Huệ.
- 458/ Nếu tu tập thuần thực
Làm Nhị Thiên Chủ Phạm Vương

Không ngại trước cật vấn hữu tình
Không đoạ vào hàng A La Hán.

- 459/ Thứ mười Pháp Vân Địa
Mây tuôn mưa Diệu Pháp
Bồ Tát được Chư Phật
Truyền Quang Minh Quán Đảnh.
- 460/ Nếu tu tập hoàn mãn
Làm Tịnh Cư Thiên Vương
Thắng Chủ Đại tự tại
Đối tượng Trí bao la.
- 461/ Như vậy mười Địa trên
Gọi là Thập Địa Bồ Tát
Khác với các Phật Địa
Vô lượng, không thể lường.
- 462/ Ở đây chỉ lược nói
Tương ưng Thập Lực quảng đại
Mỗi mỗi lực cũng như
Tất cả chúng sinh vô lượng.
- 463/ Chư Phật thì vô lượng
Khắp cả mọi phương hướng
Như hư không, đất, nước, lửa, gió
Đây chỉ nói sơ lược.
- 464/ Giả sử không thấy được
Tùng ấy nhân vô lượng
Công đức của chư Phật
Niềm tin sẽ không khởi.
- 465/ Đối trước tượng Phật, Tháp
Hoặc ở trước đối tượng Tam Bảo
Một ngày hoặc ba thời
Tụng niệm hai mươi câu kệ.
- 466/ Thường quy y, lễ bái
Cúng dường lên tất cả
Chư Phật cùng chánh pháp,
Tăng và chư Bồ Tát.

- 467/ Từ bỏ mọi nghiệp tội
Hành tất cả phước thiện
Hoan hỷ mọi phước thiện
Của hết thầy hữu tình.
- 468/ Con chấp tay đánh lễ
Thỉnh Phật chuyển pháp luân
Thỉnh chư Phật trụ thế
Khi nào chúng sinh còn.
- 469/ Nguyện đem công đức này
Con đã tạo, sẽ tạo
Mong tất cả hữu tình
Phát Tâm Bồ Đề Vô Thượng.
- 470/ Nguyện cho mọi chúng sinh
Được các căn vô cấu
Xa lìa hẳn bất nạn
Được tự do tu hành
Đầy đủ Thiện, chánh mạng.
- 471/ Nguyện cho các hữu tình
Trong tay có tài bảo
Sống trong cõi luân hồi
Mọi vật dụng bao la
Không bao giờ cạn kiệt.
- 472/ Mong sao nữ nhân ở mọi thời
Chuyển thành thân người thù thắng
Tất cả hữu tình, trí giả
Nguyện họ thành tựu chân giới.
- 473/ Cầu cho mọi hữu tình
Dung nhan đoan nghiêm xinh đẹp
Đại oai quang, vô bệnh
Sức mạnh và trường thọ.
- 474/ Dùng phương tiện thiện xảo
Giải thoát mọi khổ đau
Sống an trong Tam Bảo
Đủ Phật Pháp, Thánh Tài.
- 475/ Sống từ, bi, hỷ, xả

Trang nghiêm bằng bố thí
Trì giới và nhẫn nhục
Tinh tấn, thiền định, tuệ.

476/ Viên mãn các tư lương
Tướng hảo sáng rạng ngời
Mười địa bất tư nghi
Nguyện không bị gián đoạn.

477/ Công đức tự trang nghiêm
Nguyện kẻ khác cũng vậy
Giải thoát mọi lỗi lầm
Lòng từ thương chúng sinh.

478/ Hoàn mãn mọi điều thiện
Ước nguyện của chúng sinh
Thường diệt tận khổ não
Cho tất cả hữu tình.

479/ Ở đời có chúng sinh
Bị sợ hãi não loạn
Chỉ nghe danh hiệu ta
Sợ hãi sẽ tiêu tan.

480/ Chúng sinh chỉ thấy ta
Niệm, nghe danh hiệu ta
Hết tán loạn, chân thật
Quyết đắc quả Bồ Đề.

481/ Nguyện mọi kiếp về sau
Thành tựu ngũ thân thông
Thường vì làm lợi lạc
Cho hết thảy chúng sinh.

482/ Chúng sinh các cõi giới
Sắp muốn gây tội lỗi
Lập tức bỏ tội lỗi
Không tổn hại chúng sinh.

483/ Nguyện làm đất, nước, lửa, gió
Thuốc men, rừng cây, chỗ nghỉ
Thường cho tất cả chúng sinh
Tự do thọ dụng không hết.

- 484/ Thương chúng sinh như sinh mạng
Thương yêu quý trọng họ hơn mình
Nguyện nhận hết quả tội lỗi
Dâng phước báu cho chúng sinh.
- 485/ Con nguyện đến khi nào
Còn một chúng sinh chưa đạt giác ngộ
Dù con đã chứng Vô Thượng Bồ Đề
Xin ở lại thế gian cứu độ họ.
- 486/ Phước đức nói ở trên
Giả sử có hình tướng
Hằng hà sa thế giới
Cũng không đủ chỗ chứa.
- 487/ Đây lời Thế Tôn dạy
Cũng có thể chứng minh
Do tâm muốn lợi lạc
Chúng sinh giới vô lượng
Tương đồng phước vô lượng.
- 488/ Tôi xin vì Quốc Vương
Lược nói giáo pháp trên
Hãy bảo hộ trọng pháp
Như bảo trọng thân mạng.
- 489/ Trân quý giáo nghĩa pháp
Như trân quý thân mình
Cầu tìm được lợi ích
Nên tu tập giáo pháp.
- 490/ Như ta y chỉ pháp
Y như pháp thực hành
Thực hành nương trí tuệ
Người trí nương tu tuệ.
- 491/ Thanh tịnh, bi, trí tuệ
Lời ích lợi vô ngại,
Học trò khởi nghi ác
Người ấy mất tự lợi.
- 492/ Xin lược nói đức tướng

- Của bậc Thiện Tri Thức
Tri túc, bi, trì giới
Trí tuệ đoạn phiền não.
- 493/ Quốc Vương nương Thượng Sư
Ngài nên biết tôn kính
Giáo truyền viên mãn này
Sẽ đắc quả thù thắng.
- 494/ Khéo nói thật, ái ngữ
Nhất định làm hoan hỷ
Pháp sâu xa khó hiểu
Không khinh chê người kém
Nên nói tốt, tự tại.
- 495/ Khéo điều phục tùy miên (phiền não ngủ ngầm)
Tâm an tịnh, tôn nghiêm
Không trạo cử, lười biếng
Tâm quả quyết, bất động.
- 496/ Như trăng tròn mùa thu
Quang đấng như mặt trời
Sâu thẳm như biển cả
Kiên định như Tu Di.
- 497/ Thoát ly mọi sai lầm
Mọi thiện đức trang nghiêm
Nguyện Tu Nhất Thiết Trí
Lợi lạc cho hữu tình.
- 498/ Pháp này không duy chỉ
Dạy riêng cho Quốc Vương
Dạy cho chúng sinh nào
Khát khao được lợi lạc.
- 499/ Vì thành tựu viên mãn
Quả bồ đề Chánh Giác
Cho mình và chúng sinh
Quốc Vương thương mỗi ngày
Suy tư lời dạy này.
- 500/ Trì giới, kính Thượng Sư
Nhẫn nhục, không ganh tỵ

Không bỏn xén, hẹp hòi
Thân gần bậc hiền trí,
Xa lánh kẻ bất lương
Giúp đỡ kẻ hèn hạ
Lợi tha không mong cầu
Đền ơn bằng tài lộc,
Thường trú trì chánh pháp
Cầu Vô Thượng Bồ Đề.

Tài liệu tham khảo

Tạng ngữ

Uma Rinchen Trengwa Tác giả: Thánh giả Long Thọ
Bảo Hành Vương Chính Luận Tinh Tuý Minh Nghĩa, tác giả Gyatsab Dharma Rinchen
Bảo Hành Vương Chính Luận Thuyết giảng của Samthong Rinpoche

Hán ngữ

Trung Quán Bảo (Hoàn) Phát Luận Tụng của dịch giả Nhơn Quang Pháp sư dịch từ
Tạng sang Hán ngữ.

Anh ngữ

The Precious Garland and the Song the Four Mindfulnesses Tác giả Nagajuna and
Kaysang Gyatso the Seventh Dalailama. Dịch giả: Jeffrey Hopkins and Lati Rinpoche
with Anne Klein.

Việt ngữ

Bảo Hành Vương Chánh Luận dịch giả H.T. Như Điền dịch từ Hán sang Việt ngữ.

Bảo Hành Vương Chính Luận Chương 4 bản dịch từ Anh sang Việt của SC Diệu Hải.
Chương 3 bản dịch từ Anh sang Việt của Sonam Nyima Chân Giác và Diệu Hạnh Giao
Trình.

*Con chuyển ngữ từ Tạng sang Việt ngữ, tri ân thầy giáo thọ Geshe Gyatsola, Geshe
Jangchup Sangkela, Geshe Jampaphegela và Thầy Jikmelodrola hướng dẫn chuyển ngữ.
Tri ân tác giả và dịch giả của Bảo Hành Vương Chính Luận mà con đã tham khảo*

*Bản dịch từ Tạng sang Việt ngữ
Dharamsala 02/07/2015
Nhật Hạnh – Tenzin Yangchen.*